

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése

8200 Veszprém, Jutasi út 18/2.

X. évfolyam 2013/1. sz.

VAN-E LELKÜNK HÚSVÉTHOZ?

A tavasztól ihletetten, Húsvétról elmélkedve ismét kedves írómhöz, Jankovics Marcellhez fordulok. *Félszáz névtelen magyar* című kötetében olvasom, miként sikerült megtudnia, hogy március van. Egy budai sarokház falának támaszkodó, ősz világtalan embert szólít:

„Didergő, reszkető kezével kitarítja a jéghideg napfénybe az üvegfedelű dobozt, amelyben néhány szegényes képeslap és néhány skatulya gyufa esdekel a hallgatag ember helyett: végy meg, vigy magaddal. Gazdámval tettél jót...”

– Józsi bácsi – és megcsörrentem én is szegényes obulusomat a doboz üvegjén – nem fázik itt a sarkon?

– Nem én, kérem szépen... Hiszen március van. Ilyenkor szoktam kiállani ehhez a falhoz, Isten nevében, már vagy húsz esztendeje. Már több is húsznál, hogy világtalan lettem.

– Jó kalendárium a lehet, mely ilyen biztosan megmondja a március kezdetét.

– Nekem nincs, kérem. Én sohasem nézem a kalendáriumot. Nem olvashatom, Szent András hava van-e vagy Kiszaszony hava virrad-e? Nem látom.

– Hát talán számolja a napokat?

– Azt sem. Nekem huszonnégy óráig tart minden álmatlan éjszaka, vagy huszonnégy óráig a ragyogó virradás, amelyről álmodom.

– Ugyan, árulja el nekem, honnét tudja akkor, hogy március van?

– Kinyitom az ablakomat. Egy nagyot lélekzem. Valami van a levegőben. Hogy úgy mondjam, - kérem alázatosan - *van lelkem hozzá*, hogy megérezsem a márciust...

Lassan odább ballagtam, hogy ne álljak útjában azoknak, akik arra a kis üvegtáblás dobozra akarják rakni filléreiket. Valami velem jött, – a három szó: *van lelkem hozzá*...”

Húsvét, az ünnep, de a tavasz titka is talán csak anynyi, hogy *van-e lelkünk hozzá*. Miként készítjük elő a szívünket a Feltámadásra? Ki tudjuk-e takarítani a régi kovászt, a rosszság és a gonoszság kovászákat, hogy a tisztaság és igazság kovásztalanságával ünnepeljünk (1Kor 5,6-8)? *Milyen lélek lakik bennünk?* A felemeltetés felé induló Jézus kijelentő mondatát (Nem tudjátok, milyen lélek van bennetek, Lk 9,55) ma ekképpen formálja kérdéssé a Feltámadott.

Húsvétról, miként a tavaszról sem általában tudni, vagy értesülni kell, mintha a naptárunkat lapoznánk, vagy mintha a Bibliánk, benne az evangéliumok az egyházi esztendő kalendáriumaként szolgálnának. A tavaszt, az ünnepet, *érezni kell*, kibetűzve az eseményekben és a jelenségek, a történések mögött megbúvó isteni szándékot. Az ész világában a csodát, a fizika állandó törvényeihez hűségesen ragaszkodó tárgyakban az örökmozgó elemi részecskék megállíthatatlanságát. Kinyitom az ablakomat – a lelke, a hitem ablakát – és *megérezem a Húsvétot*, átélem a feltámadás ámulatát. Nem álmodom, de még világtalanként is elem tárul a ragyogó virradás: „Láttam az Urat!” (Jn 20,18). Ha van lelkünk az ünnephez, akkor nem remegés, döbbenet és némaság

fog el minket az élmény után, mint Salómét és a két Máriát (Mk 16,1-8), hanem inkább nagy örömmel futunk, hogy megvigyük a hírt másoknak is (Mt 28,8).

Húsvét *evangélium*, az örökkévalóság igéje. Amennyiben van lelkünk hozzá, joggal kérdezi tőlünk is az író:

„Atyámfiái, akik ékeseségek és kényelmes életet éltek és éltek ma is, miért horgasztjátok le fejeteket minden rossz hírnél? Ti, kishitűség álprófétái, miért fél-

titek egyre másra a haza jövőjét? Fiatal véreim, akik mindegyike nagy fölhalálónak tartja magát, mert hogy fölhalálta volna a boldogítás nagy mesterségét, miért nem találjátok föl inkább magát a boldogságot? Ez jobb volna, mert bizony, aki mindenkét akar boldogítani, az rendesen önmaga boldogtalan... Ugyan jó magyarok, miért is kell a mi portánk elé mindig csak szomorúfüzet ültetni, mikor mégis csak szebb volna egy-egy rózsató, de még az a kedves, táblás orcájú napraforgó is...”

Vigyázat! Vigyázat! - jön és jön az idő, ez az óriás gyorsvonat - és keresztezi a mi kis tanyánkat is. Ki félne az Időktől? Csak az önzők, kishitűek. Az önzetlenek szemhatárán mindig hajnalodik és tavaszodik. *Csak legyen lelkünk hozzá!* Csak legyen lelkünk hozzá, hogy megérezzük márciust. Így tanultam az én utcasarki emberemtől, aki pedig nem látta, hogy naponta egy-egy kakasszóval hosszabbodik a nap. De volt lelke hozzá, hogy megérezze... Nyissuk ki az ablakokat - mindenütt - hogy megérezzük, van valami a levegőben...

Kedves Olvasó, téged is hívlek 2013 tavaszán: *Legyen lelkünk Húsvéthoz!*

Bácskai Károly
Evangélikus Hittudományi
Egyetem Könyvtára

SZAKMAI NAP AZ EGYHÁZI CENZÚRÁRÓL

az Országos Katolikus Gyűjteményi Központban

■ *Könyvcenzúra, index librorum prohibitorum, tiltott ábrázolások* címmel tartott szakmai napot az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ. A rendezvényre Budapesten, az OKGYK Városligeti fasori székhelyén került sor 2012. december 11-én.

Varga Lajos püspök atya megnyitó szavai után elsőként Török Csabának, az Esztergomi Hittudományi Főiskola tanárának előadását hallhatták a megjelentek, amelyben az egyházi cenzúra „életre hívójának”, az eretnekségnek, herezisnek a fogalmát mutatta be az előadó, annak első megjelenéseitől az egyháztörténet évszázadain át napjainkig.

Ezt követően Völgyesi Levente, a PPKE ÁJK egyetemi docense egyházjogászként beszélt a cenzúráról. Elmondta, téves és egyoldalú az a beidegződés, amit mindannyian már az iskolában megtanulhatunk, hogy a cenzúra alapvetően valami rossz, az elnyomásnak, a szabad gondolat üldözésének az eszköze. Ezzel szemben az Egyháznak a rábízott lelkek iránti felelőssége köteletségévé teszi, hogy kijelölje számukra az üdvüket szolgáló és az azt veszélyeztető szellemi táplálékokat. Ennek fényében ismertette az ezzel kapcsolatos egyházi rendelkezések történetét.

A Váci Egyházmegyei Könyvtár munkatársa, Boros István: *Index librorum prohibitorum* és az egyházi könyvtár címmel tartott rendkívül érdekes, és gazdag képanyaggal illusztrált előadást.

Lieber M. Katalin (Váci Püspöki és Káptalani Levéltár) a hatályos és korábbi egyházi törvénykönyveknek a könyvre vonatkozó rendelkezéseit ismertette. A hitoktatásban használt könyvek, a szertartáskönyvek és imakönyvek engedélyeztetése máig kötelező, emellett előadónk kitért arra, hogy a lelkekre káros olvasmányok fogalma ma is létezik. Egyházi elítélésre a közelmúltból is hozott fel példát: Anthony de Mello esetét, akinek műveit a Hittani Kongregáció 1998-ban elítélte.

A szakmai nap záró-előadását Szabó Ferenc SJ atya tartotta „Prohászka Ottokár és az index-ügy” címmel. Ebben Prohászka püspök két művének közismert elítélési körülményeit és a két művet, valamint a korabeli egyházi viszonyokat ismertette.

A szakmai nap befejezéseként több kérdés hangzott el a hallgatóság részéről, amelyek mentén az előadók kifejtették előadásuk néhány érdekes elemét.

Flier Gergely
Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára

EGYHÁZI KÖNYVTÁRAK SZAKFELÜGYELETE 2006 - 2012

Az egyházi könyvtárak szakfelü-
gyeleti vizsgálata **2006-ban kez-
dődött** el, évente átlagosan 5 könyvtár
vizsgálatával. **2012-ben** a hét éve tartó
munka végére érkeztünk.

Amikor **2006-ban megterveztük ebben
a könyvtártípusban a munkát** - mely
program az egyházi oktatási intézmények
könyvtáaira nem terjedt ki - és számba
vettük a vizsgálandó könyvtárakat, azt az
eredményt kaptuk, hogy Magyarországon
az egyházi oktatási intézmények könyvtá-
rain kívül kb. 40 egyházi-felekezeti
könyvtár található. A kb. 40 könyvtár kö-
zül 36 intézményről biztosan tudható volt,
hogy könyvtárként működik, 4 státusza
bizonytalannak tűnt. (A körülbelüli adat
abból adódott, hogy voltak olyan feleke-
zetek, amelyeknek volt ugyan könyvtára,
de mint működő intézményt nem tartotta
számom az egyházi-könyvtári és általában
a könyvtári-szakmai köztudat. A hozzáve-
tőleges szám meghatározásához 2006-ban
a „2001-2002 Magyarországi egyházak,
felekezetek, vallási közösségek” - Bp.:
NKÖM Egyházi Kapcsolatok Titkársága,
2002 kiadvány állt rendelkezésünkre. Ez a
névjegyzék az egyes egyházak-
felekezetek saját bevallása alapján ké-
szült. A névjegyzék azóta megjelent újabb
kiadásának címe: „2007 Magyarországi
egyházak, felekezetek, vallási közössé-
gek” - Bp.: OKM, 2007.)

A munka során kiderült, hogy **vizsgá-
landó könyvtárak száma a valóságban
44.** Ezek közül **2006 és 2012 között 35
könyvtárban tudtuk érdemben lefoly-
tatni a vizsgálatot, 9 könyvtárban nem.**

Ez utóbbiak közül **két** könyvtárban a
fenntartó nem engedélyezte a vizsgálatot:
Esztergom - Bibliotheca és Esztergom -
Simor könyvtár. **Egy** szerzetesi könyvtár
elzárkózott a vizsgálattól azzal az indok-
lással, hogy a rend szigorú klauzúras
rend, könyvtára sem látogatható
(magyarszéki karmelita nővérek). **Három**
szerzetesi könyvtár megszűnt, ill. beol-
vadt egy-egy másik könyvtárba (a jezsui-
ták könyvtára Szegeden a Gál Ferenc Fő-
iskola könyvtárába, az esztergomi feren-
ces könyvtár műemlékkönyvtára a buda-
pesti Ferences Könyvtárba, a Szent Már-
ton kölcsönkönyvtár Szombathelyen a
Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár-
ba), **egy** könyvtárban a könyvtár állapota,
könyvraktár jellege miatt (Pécs, Egyház-
megyei Könyvtár) nem volt értelme a
vizsgálatnak. **Egy** könyvtár szünetelteti a
működését (kunszentmártoni karmelita
könyvtár), és **egy** könyvtár nem tekinthető
könyvtárnak, de még könyvtári
szolgáltatóhelynek sem (az attyapusztai
karmelita gyűjtemény - inkább
duplumtár.)

A kísérleti évben - **2006-ban** - és utána
2007-ben is arra törekedtünk, hogy a kü-
lönböző „egyházi könyvtári” típusok kö-
zül lehetőleg **mindegyik csoportból**
legyen egy könyvtár, ahol vizsgálódunk.
2008-ban inkább „**földrajzi szempontok**”
szerint haladtunk előre, a Győr-Moson-
Sopron megyei egyházi könyvtárakban
jártunk. **2009-ben „területi és a csoport-
tos”** szempontokat is figyelembe vettünk.
2010-ben úgy válogattunk a még vizsgá-
landó könyvtárak között, hogy a több

könyvtárat fenntartó **ferences rend könyvtáraiban elvégezzük** a vizsgálatot, **ám más csoportból is** lássunk könyvtárakat. Így 7 könyvtárat vizsgáltunk: 1 nagy református egyházkerületi könyvtárat (Sárospatak), 5 szerzetesi könyvtárat: a ferences rend által fenntartott könyvtárakat (Budapest, Gyöngyös, Esztergom, Szécsény) és az ún. Pálos Könyvtárat, valamint egy, az egyéb csoportba sorolható katolikus könyvtárat (Sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény Könyvtára). **2011-ben** 4 egyházmegyei és 1 református gyülekezeti könyvtárat vizsgáltunk. **2012-ben** - a munka végéhez érve - a még elmaradt könyvtárakat látogattuk meg. 4 szerzetesi (karmelita) és 1 evangélikus gyülekezeti könyvtárat (Miskolcon).

2012-ben 6 könyvtárban terveztünk vizsgálatot - a Magyarországi Karmelita Rendtartomány **5** könyvtárában (P. Szeghy Ernő Karmelita Könyvtár Budapest, P. Szeghy Ernő Karmelita Könyvtár Győri Rendház Könyvtára, P. Szeghy Ernő Karmelita Könyvtár Keszthelyi Rendház Könyvtára, P. Szeghy Ernő Karmelita Könyvtár Kunszentmártoni Rendház Könyvtára, P. Szeghy Ernő Karmelita Könyvtár Attyapusztai Rendház Könyvtára) és az Árvay Teőreök Sándor Evangélikus Könyvtárban, Miskolcon. A **vizsgálat során kiderült**, hogy a **kunszentmártoni** rendház könyvtára nem működik, tehát az alapvizsgálati kérdőíven jelöltük, hogy **szünetel a nyitva tartás**, az **attyapusztai** remeteség könyvtára pedig inkább egy hagyatékokból esetlegesen összeállt **duplumtár**, melyből - bár ennek is kicsi a valószínűsége - esetleg a lelki gyakorlatra, egyéb ifjúsági programra összegyűlt **alkalmi közösség** tagjai választhatnak maguknak - ott tartózkodásuk idejére - **olvasnivalót**.

Az egyházi könyvtárakban dolgozó munkatársak közül **hat könyvtárosnak van szakértői engedélye**, közülük magam kaptam évente megújított felkérés-megbízást a vezető szakfelügyelői munkára. Segítöm a hét éves munka során Kővecés Ildikó (Gál Ferenc Főiskola Könyvtára, Szeged) és Baranya Péter (Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola Könyvtára) voltak. Ők is évente megújított megbízás alapján végezték munkájukat.

A kijelölt könyvtárakban **alapvizsgálatot ÉS minőségi vizsgálatot** végeztünk. A vizsgálat során a Könyvtári Intézet honlapján elérhető, aktuális, a **más könyvtár-típusokban használt kérdőívekkel** lényegében megegyező kérdőíveket használtunk.

A vizsgálatok során szerzett tapasztalatainkat a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros című folyóiratban fogjuk közzétenni. Itt most csak röviden jegyezzük meg, hogy a **kétféle vizsgálatot összehasonlítva**: az **alapvizsgálat és minőségi vizsgálat között a különbség** az, hogy amíg az alapvizsgálat - jellegeből adódóan egy intézmény, a működés, szolgáltatás, sajátosság stb. meglétét vagy hiányát vizsgálja, addig a minőségi vizsgálat ennek milyenségét is, mégpedig pontokkal számszerűsítve, mely eredmény árnyalt, így valószínűsabb értékelésre nem alkalmas. **Az egyházi könyvtárak egy részében azonban a minőségi kérdőív kitöltése egyszerűen lehetetlen, másrészt értelmetlen feladatnak tűnt. Ám ahol lehetett, mégis megkíséreltük elvégezni ezt a vizsgálatot is szintén azért, hogy könyvtáraink összehasonlíthatók legyenek más könyvtárakkal.**

Az egyházi könyvtárakban 2006-ban elindult **szakfelügyeleti vizsgálatok** „a

könyvtárra” mint intézményre vonatkozó jellemzőket vizsgálják, a közfeladatiság, a közművelődés, a gyűjteményi jelleg szempontjából. Az említett jellemzők a különböző könyvtárscsoportoknál különböző módon valósulnak meg. A sajátosságok a gyűjteményi jellemzőkben, a szolgáltatásokban, a nyitva tartási adatokban, az olvasóforgalommal kapcsolatos mutatókban, a személyi feltételekben, számítástechnikai fejlettségben stb. mutatkoznak.

A szakfelügyeleti munkában változatlanul **lényeges** szempontnak véljük, hogy az egyházi könyvtárak vizsgálatakor kapott **eredmények összehasonlíthatók legyenek** más könyvtártípusok mutatóival.

A szakfelügyeleti vizsgálat a **közművelődési könyvtárakban végzett rend szerint, kérdőívek segítségével, beszélgetés alapján és a könyvtár működésének megfigyelésével** történt. A szakfelügyelők - ahol erre lehetőség volt - a vizsgálat előtt áttanulmányozták a könyvtár működésével kapcsolatos dokumentumokat.

A vizsgálatot végző szakfelügyelők találkoztak a **fenntartó** képviselőjével.

A vizsgálat után a vezető szakfelügyelő összesítette a kérdőíveket és megírta a jelentést. A kitöltött kérdőíveket, a szakfelügyelők jelentését, a vezető szakfelü-

gyelő összegzését a vezető szakfelügyelő küldte meg a fenntartónak és a könyvtárosnak véleményezésre és a véleményekkel kiegészített **anyagot** juttatta el a **minisztériumnak**.

Összességében és röviden azt állapíthatjuk meg, hogy az egyházi könyvtárak gyűjteményeinek zöme régi könyv, a teremkönyvtárral is rendelkező intézmények múzeum jellegűek, a könyvtárhasználók száma alacsony, az „olvasótermi férőhelyek” száma legfeljebb egy-kettő és nem ritka, hogy egyetlen főállású könyvtáros és néhány segítő végzi a könyvtárosi munkát. Az intézményeket - igazán **kevés kivételtől eltekintve** - mégis **bátran nevezhetjük könyvtárnak - szakkönyvtárnak** (és nem múzeumnak), mert ha kisebb számadatokkal, mutatókkal is, de megfelel annak az intézménynek, melyet könyvtárnak nevezünk. A számszerűen kevés könyvtárhasználót - kutatót - a könyvtárosok általában felkészülten, elkötelezetten, az olvasói igényeknek megfelelően szolgálják ki.

Minden érintett Kollégának köszönjük az együttműködést, hogy segítették munkánkat.

Ásványi Ilona
vezető szakfelügyelő

VISSZATEKINTÉS A SZAKFELÜGYELETI VIZSGÁLATRA

a Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtárában

■ Nehéz helyzet elé állított Török Bea főszerkesztő, mikor arra kért, hogy a könyvtárunkban végzett szakfelügyeleti vizsgálatra emlékezzek vissza és vessem papírra benyomásaimat.

Az egyházi gyűjteményekben végzett ellenőrzések között még az első évben, 2006-ban történt nálunk szakfelügyeleti vizsgálat. Elődöm, Szabó Zsuzsanna lelkesző volt akkor a könyvtár vezetője. A vizsgálat előtt néhány évvel kezdtük igazán a könyvtár ügyeit rendezni. A Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára hosszú ideig a múltban ragadt, és igazából a 2004-ben megszerzett nyilvános könyvtári státusz indította el a haladás útján.

Picit meg is rettentünk, amikor Ásványi Ilona vezető szakfelügyelő már az első körben kiválasztott minket és „bevett” bennünket a vizsgálandó gyűjtemények közé. Szervezeti és Működési Szabályzatunk megírását is nem sokkal előtte fejeztük be, de maradt olyan szabályzat, amelynek elkészítése a vizsgálat után történt csak meg. Mint tudjuk, egy ellenőrzés, vizsgálat soha nem jön jókor, feszültséggel teli: Mit fognak találni? Mi hiányzik? Jól csináljuk-e dolgokat? Elképzelésünk sem volt, hogy egy ilyen vizsgálat miből áll és egyáltalán a végére megütjük-e a mércét? Kövecés Ildikó és Baranya Péter - a két szakfelügyelő - személye ol-

dotta bennünk a feszültséget.

Utólagosan visszanezve úgy gondolom, hogy mindenképpen ahhoz hasonló ez a szemle, mint amikor a tükörbe belenézünk és megpillantjuk valós önmagunkat. Néha nem árt, ha szembesülünk a dolgok állásával, lehet ennek pozitív hozadéka is. Számunkra a szakfelügyelet útmutatást és megerősítést egyaránt jelentett. A régi kérdőívet áttanulmányozva örömmel konstatáltuk, hogy néhány pontján, ahol 2006-ban pontot veszítettünk, ma már jobb eredményeket érünk el. Akkor igazán három területen voltak elmaradásaink: akadálymentesség hiánya; vakok és gyengénlátók, illetve siketek és halláskárosultak számára a könyvtár nem rendelkezett megfelelő dokumentumokkal; hiányzott az SZMSZ-ben a báziskönyvtári működésünk átgondolása és az ezzel járó feladatok pontos megfogalmazása. Itt is tudtunk javítani, igaz kiküszöbölni teljesen hibáinkat nem sikerült.

Azóta lett egy nagyító berendezésünk a fogyatékkal élők számára. Dokumentumot igaz számukra többet nem szereztünk be, hiszen igény sem jelentkezett rá. Az épületben - amelyben a könyvtár is helyet kap - lift került beszerelésre, igaz, ez az akadálymentes eljutást hozzánk csak részben oldotta meg. Reményeink szerint a jövőben egy pályázat segítségével ezt is orvosolni tudjuk. Az olvasóteremben a

Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára

6000 Kecskemét, Szabadság tér 7.
0036-76-500-388
konyvtar@kek.hu
www.keknh.hu

szemle idején még csak egy számítógép állt az olvasók rendelkezésére, azóta már négy gépen internetezhetnek nálunk.

Bár a könyvtár akkori honlapjára maximális pontszámot kaptunk, az azóta eltelt évek alatt egy megújult, interaktív, felhasználóbarát (web 2.0) website-ot tervezhettünk és hozhattunk létre.

A szakfelügyeleti jelentésben javaslatot tettek arra, hogy a könyvtári SZMSZ mellékletében pontosan szabályozzuk a muzeális könyvtári dokumentumok kezelését. Annak idején mi ennek nem tulajdonítottunk nagy jelentőséget, bár később saját kárunkon (metszet tolvaj – Dobos Ferenc János) megtapasztaltuk ennek fontosságát. Jól lett volna akkor hallgatni az okos szóra, elkészíteni és betartatni ezt a szabályzatot. Az egyházi gyűjteményekben ez kiemelt hangsúlyt kellene hogy

kapjon, feltételezésem szerint azonban sok helyen (főleg a kisebb gyűjteményekben) a védett és értékes dokumentumok kezelésének módjára nincsenek meg a vonatkozó szabályok. 2010-ben készült el a *Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtárának Szervezeti és Működési Szabályzata* 3. számú mellékleteként a *Különgyűjtemények, muzeális és védett dokumentumok kutatási szabályzata*.

A szakfelügyelet vizsgálati eredményei hasznosak voltak számunkra, hiszen ennek is köszönhetően sikerült meghatározni, keretbe foglalni a könyvtár küldetését, funkcióját, céljait és az irányt, amelyhez a későbbiekben igazodhatunk.

Bán Magdolna – Lipóthné Gyulai Anikó
Kecskeméti Református
Egyházközség Könyvtára

FOGYATÉKKAL ÉLŐK KÖNYVTÁRI ELLÁTÁSA - KICSIT MÁSKÉPP...

Speciális kateketikai segédletek a Váci Egyházmegyei Könyvtárban

Vácott nagy múltra tekint vissza a fogyatékkal élők oktatása, gondozása. Az ország első siketeket oktató intézménye - „Vácsi Királyi Siketnéma-Intézet” névvel - itt kezdte meg tevékenységét, 1802-ben. Az iskola azóta is folyamatosan működik. Jelenleg alapítója, Cházár András nevét viseli. Az itt tanulók oktatása már óvodás kortól megkezdődik és a szakiskolai tanulmányok befejezéséig tart. Napjainkban a hallássérült tanulók mellett egyre több sajátos nevelési igényű (tanulásban akadályozott, autista, részképesség kieséses) gyermek tanul Vácott, a speciális óvodában és a szakképzésben

A rendszerváltást követően a hitoktatás ismét megjelenhetett az iskolák falai között, így a speciális iskolákban is. A Váci Egyházmegyében több hitoktató is vállalkozott arra, hogy ezen az oktatási területen kezdi meg munkáját. Mivel könyvtárhasználóink közel fele a hitoktatás terén tevékenykedik, így viszonylag korán jelentkezett az igény, hogy az ilyen speciális nevelési igényű gyermekek hitoktatásához megfelelő szakirodalmat, illetve kölcsönözhető segédleteket tudjunk biztosítani. Az első látszatra nehéznek tűnő feladathoz két segítség is érkezett: az egyik egy 2004-ben kiírt NKA pályázat, amely a fogyatékkal élők könyvtári ellátásának javítását támogatta, a másik pedig

egy lelkes helyi hitoktató, Klucsár Andrea személyében, akinek segítségével kapcsolatba kerültünk Mikesy Györggyel, a Cházár András Iskola igazgatójával, Szilágyi M. Izabella és Szilágyi M. Vilma nővérekkel, a Mi-asszonyunkról nevezett Kalocsai Iskolanővérek

rend tagjaival. Az igazgató úr hiánypótlónak ítélte kezdeményezésünket és szakmai támogatásáról biztosította könyvtárunkat. A nővérektől pedig, akik ekkor már foglalkoztak hallássérültek hitoktatásával, sok iránymutatást és általuk készített segédletet kaptunk.

Általánosan elmondható, hogy mind a hallássérült, mind a sajátos nevelési igényű gyermekek oktatásában és így a hitoktatásában is nagyon fontos szerepet játszik a vizualitás és az egyszerűség (látványban és tartalomban). A fentiekben már említett pályázat segítségével intézményünk e szempontok figyelembe vételével vásárolt különböző dokumentumokat (diafilmek, albumok, egyszerűen fénymásolható kifestők, ábrák, „speciális” Szentírás változatok...). Az állomány ezen részét azóta is próbáljuk bővítetni. Könyvtárunk gyarapodásának fő forrását a hagyatékok képezik, így átválogatásuk során - figyelve erre a speciális „felhasználói igényre” - számos olyan dokumentumra bukkanunk, amelyekkel gazdagítani tudjuk szerény gyűjteményünket (ké-

pek, diák, feliratos DVD, ill. videofilmek...) Állományunk folyamatosan színesedik és már a vakok és gyengénlátók számára is tudunk tematikusan gyűjtőkörünkbe illeszkedő dokumentumokat biztosítani (hangskönyv, audio dokumentumok...).

A dokumentumok kiválasztásában és abban, hogy mindezeket a felhasználókkal megismertessük külön segítség, hogy kolléganőnk, aki az olvasószolgálat ellátását végzi, eredeti hivatását tekintve gyógypedagógus. Így elmondhatjuk, hogy olvasószolgálatunk e téren valóban szakzerű és minőségi szolgáltatással várja

olvasóit. Könyvtárunkat közvetlenül fogyatékkal élő olvasók nem vagy csak nagyon ritkán keresik fel kölcsönzési vagy kutatási szándékkal, azonban így oktatóikon, családtagjaikon keresztül mégis elérhetjük őket. Speciális gyűjteményünk a tervek szerint hamarosan online katalógusunkban is kereshető lesz a könyvtár honlapjáról és közös katalógusokból, így remélhetőleg még több érintett értesül erről a lehetőségről és a használók száma is növekszik majd.

Varga-Kohári Mária
Váci Egyházmegyei Könyvtár

DIGITALIZÁLT FORRÁSAINK

2011-ben az Arcanum Kiadó azzal az ajánlattal kereste fel az egyházi könyvtárakat, hogy kifejezetten nagymennyiségű archív forrásdokumentumok (pl. értesítők, évkönyvek, jegyzőkönyvek, névtárak sorozatai - sok ezer oldalas terjedelemben) digitalizálását díjtalanul elvégzi. A mi hasznunk az, hogy az elkészült anyag ezután szerkesztett formában a kutatók rendelkezésére áll az interneten.

A programban a pannonhalmi Főapátsági Könyvtár, az egri Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola Könyvtára, a Magyar Ferences Könyvtár és Levéltár, az Evangélikus Országos Könyvtár, Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei - Könyvtár, a Ráday Gyűjtemény és az Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltár vett részt. A munkát az Arcanum elvégezte, és utolsó lépésként feltette az internetre a <http://www2.arcanum.hu/2011> címen.

Érdeemes az egyes intézmények tartalomjegyzékére rákattintani, hogy mi minden vált elérhetővé. Pannonhalmra számos bencés vonatkozású névtárat, évkönyvet, értesítőt, kiadványt és történeti forrást; Eger évkönyveket és saját kiadványokat; a ferencesek rendtörténeti monográfiát, folyóiratokat, névtárakat; az evangélikusok szintén folyóiratot, jogi és gyülekezettörténeti forrásokat, névtárakat; Pápa

értesítőket, a Ráday Gyűjtemény jegyzőkönyveket és névtárakat, az Erdélyi Református Levéltár történeti forrásműveket választott a programba.

Örülhetnénk, csak az a gond, hogy ez a lelőhely nem igazán ismert és nem is egészen

ilyenek szánták megálmodói (a használat kissé nehézkes, lehetne sokkal jobb, de ahhoz fejleszteni kellene a felületet). Az Arcanum teljesítette, amit vállalt. A szolgáltatás, illetve annak gondozása Biszak Péter közlése szerint a NEFMI feladata lett volna, ő eredetileg velük tárgyalt. Időközben azonban létrejött a MaNDA, amely a NEFMI erre szakosított intézménye, ők hivatottak az anyagokat kezelni (a PDF-eket a NEFMI nevében már ők vették át), a projektet továbbvinni. A MaNDA egyfolytában az átszervezés állapotában leledzik: 2013. január 1-től a kulturális államtitkárságtól átkerült a Miniszterelnökséghez. Főigazgatója Lovas Lajos, egyelőre nagy a bizonytalanság, hogy mi lesz belőle. Jó lenne, ha mi legalább tudnánk, hogy érintettek vagyunk, és annak is örülnénk, ha az anyagok idővel bővíthetnének. Ezek a források nem piaci, hanem tudományos, kutatási szempontból fontosak; csak nyerhetünk azzal, ha hozzáférhetővé tesszük őket.

Berecz Ágnes
Dunamelléki Református Egyházkerület
Ráday Könyvtára

MEGÚJULT KÖNYVTÁRI OLVASÓTEREM

A sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény 2009-ben pályázatot adott be a „Magyarország – Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013” pályázati kiírásra.

A pályázatban a Gyűjtemény együttműködött a Gótikus Út Gyöngyszemei nonprofit szervezettel (Kassa), mint vezető partnerrel. A fejlesztési munkákhoz több mint 400.000 euróval járult hozzá az Európai Unió, és 73.000 euróval támogatta a Magyar Kormány.

„A Szent Erzsébet Út nyitó és záró állomásának infrastrukturális fejlesztése Sárospatakon és Kasán” című CBC HUSK 0901/1.3.1/0024 számú nyertes pályázat keretében a Gyűjtemény arra vállalkozott, hogy a Szent Erzsébet Ház épületében kialakít egy információs és dokumentációs központot. Elkészült és berendezték könyvtárunk új olvasótermét, ahova új könyvespolcok, szekrények, valamint az új kutatóasztalok kerültek. Ennek köszönhetően 2012 szeptembertől megújult környezet fogadja az olvasóinkat, betérő vendégeinket. Jelenleg az olvasóterem könyvanyagának elrendezése, a tematikus egységek kialakítása és az elhelyezett anyag revíziója folyik.

A két éves fejlesztés eredményeként nemcsak a könyvtári szolgáltatásaink tárgyi feltételei javultak, hanem a múzeum is új egységgel bővült. A pincei fedett és az udvari nyitott kőtár kialakítása, benne a középkori Sárospatak építészeti emlékeivel egy már régen várt, jelentőségét tekintve igen fontos lépés volt városunk középkori építészetének bemutatására. Reményeink szerint ezzel hozzájárulhatunk a sárospataki és más településekről érkező diákok iskolán kívüli oktatásához. A nyitott kőtár április 1-től bárki számára megtekinthető, a fedett kőtárunk pedig a szakmai csoportok számára mutatja majd be Sárospatak történetének „köbe zárt” fejezeteit.

A megváltozott igények miatt - az átalakítás során - a Szent Erzsébet Házba is beépítettek egy három szinten megálló felvonót. Az akadálymentesítés eredményeként így az emeleti előadóteremben több rendezvényt tudunk szervezni, mert az emeletre felvezető lépcső immár senkinek nem fog leküzdhetetlen akadályt jelenteni.

A felújítási munkálatok fontos része volt a régészeti feltárás. Ennek köszönhetően számos érdekes és értékes leletanyag ke-

rült elő, amelyek betekintést adnak az előttünk élők hétköznapijaiba.

A pályázat keretében nemcsak maga az épület, hanem környezete is megújult. A felújításnak köszönhetően megközelíthetővé vált az udvart határoló észak-keleti várfal, ahonnan kitekintve teljes panorámában látható a szelíden kanyarodó Bodrog folyó és a partjáról magasodó Rákóczi Vár. Az udvaron létrehozott rendezvényter egy kis szabadtéri színpadot és a hozzá tartozó nézőteret foglalja magába. Az udvarra telepített gyógynövény ágyások és rózsakert pedig színes háttérrel biztosít szabadtéri rendezvényeinknek.

Az együttműködés a kassai partnerrel nem új. Korábbi, nyertes közös pályázat keretében került kiépítésre a Szent Erzsébet Zarándokút, és újították fel szlovák részről a kassai Szent Erzsébet Dóm egy részét. Ennek a pályázatnak az egyik célja a Zarándokút nyitó állomásának infrastrukturális fejlesztése volt. Ennek köszönhető, hogy az udvaron nemcsak a szabadtéri színpad és a nyitott udvari kőtár épült meg, hanem egy zarándokfogadó kerti pihenő is. A beszerelt

padok, a kis ágyások között a zarándokok meditálhatnak, sétálhatnak, pihenhettek.

Így vált teljessé a 2006-ban megkezdett folyamat, amikor a Szent Erzsébet Ház épületének teljes felújítása megkezdődött.

A pályázatban vállalt feladat volt a Gyűjtemény új honlapjának elkészítése.

Így most már az interneten is elérhetőek vagyunk, ez a terület eddig hiányzott a Gyűjtemény életéből. Ebben a munkában

nagyon sokat segítettek a Drupler Informatikai Kft. munkatársai. Ezúton is köszönjük nekik a sok segítséget és munkát. Az új honlapcímünk: www.rkegy.hu

Az új honlaphoz új email cím is tartozik. Az elmúlt hónapok átalakításai után a következő email címen érhetnek el bennünket: info@rkegy.hu. Postai címünk és telefonszámunk változatlan maradt.

Hívjuk a kollégákat, látogassanak el Sáropatakra. Szívesen ajánljuk kétágyas vendégszobánkat könyvtári és múzeumi munkatársak számára.

Kelecseny Mónika
Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény

Az Egyházi Kulturális Javak Pápai Bizottságának dokumentumgyűjteménye elérhető magyar nyelven

(részben átvéve az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ honlapjáról)

A Római Katolikus Egyház kánonjogi törvényei, valamint az egyes egyházmegyék zsinati határozatai rögzítik az egyházi tulajdonban lévő műtárgyalomány védelmének és gondozásának kötelezettségét. Napjaink hivatalos egyházi szemlélete ezeket a felbecsülhetetlen értékeket az „egész egyház kulturális örökségé”-nek tekinti, és őrzésüket a legmagasabb hierarchikus szintről szorgalmazza.

II. János Pál pápa 1988-ban, „**Pastor bonus**” című apostoli konstitúciójával újjászervezte a Római Kúriát, ennek keretében létrehozta az „**Egyházi Kulturális Javak Pápai Bizottságá**”-t (Pontificia Commissione i Beni Culturali della Chiesa). Ez az új Pápai Bizottság az 1924-ben, XI. Pius pápa által alapított Olaszországi Központi Ars Sacra Bizottság, valamint az 1955-ben, XII. Pius által létesített Olaszországi Egyházi Levéltárak Pápai Bizottság helyére lépett, immár a világegyház egészének kulturális értékeire irányítva a figyelmet. A **Konstitúció** rámutat azokra a sajátos szempontokra, amelyeket az új Pápai Bizottságnak szerte a világon szorgalmaznia kell.

Általánosságban „a kincsek”, vagyis olyan értékek védelméről szól, amelyeket - bármely művészeti ághoz is tartozzanak - a lehető legnagyobb igyekezettel kell

megőrizni. Különösen figyelmet kell szentelni azoknak az alkotásoknak, amelyeknek „sajátos használata már megszűnt, vagyis istentiszteleti célokra már nem használnak fel”. Ebben az

esetben ezeket a tárgyakat „egyházi műzeumokban, vagy más helyeken, megfelelő módon, közszemlére kell kihelyezni”. Amint az, „a kincsek” védelmére vonatkozó hat cikkelyből (99-104) kitűnik, a szóban forgó meghatározás magában foglalja a történelmi értékeket is, amelyek alatt a Konstitúció olyan „dokumentumokat és segédeszközöket” ért, amelyek őrzését a levéltárak és a könyvtárak „hozzáértő személyzetére” kell bízni, nehogy azok elvesszenek. Fel kell figyelniünk a Konstitúció latin kifejezésére: „ne pereant”, azaz „el ne pusztuljanak”.

Ugyancsak figyelemre méltó, hogy a **Pápai Bizottságnak** segítséget kell nyújtania a helyi egyházak és rész-szervezetek számára, hogy azok múzeumokat, levéltárakat és könyvtárakat alapíthassanak, a „fennhatósági területükön fellelhető művészeti és történelmi jellegű kincsek méltó és megfelelő összegyűjtésére és őrzésére”. Ennek célja nyilvánvaló: nevezett értékeket „mindazok számára hozzáférhetővé kell tenni, akik azok iránt érdeklődnek”.

Hazánkban a nemzeti örökséget és az egyetemes kultúrát képviselő műtárgy-állomány jelentős része egyházi tulajdonban van.

Az elmúlt évtizedek alatt az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ (OKGyK) céltudatosan törekedett arra, hogy minden egyházmegyében megvalósuljanak a központi gyűjtemények. Az önálló kiállításokon és rendezvényeken bemutatott tárgyak reprezentálják a székesegyházak, érseki- és püspöki paloták, szerzetesrendek gyűjteményeinek féltve őrzött kincseit, hangsúlyozva, hogy az egyházi és világi mecenatúra a művészi értékek legjavát hozta létre.

Az OKGyK kiemelten fontosnak tartja, hogy az egyes gyűjteménytípusok evangelizációs szerepét és tevékenységét leíró, valamint az egyház kulturális javaival kapcsolatos római dokumentumok elérhetőek legyenek magyar nyelven. Ezért 1998-ban lefordította „**Az egyházi levéltárak szerepe a lelkipásztori életben**” című körlevelet, amely Vatikánvárosban 1997-ben jelent meg. 2006-ban magyar nyelven elérhetővé vált „**Az egyházi kulturális javak leltározásának és katalógizálásának szükségessége és sürgőssége**” című körlevél. Ezt a két dokumentumot a Szent István Társulat nyomtatásban is megjelentette, de a csekély példányszám nem elégítette ki a keresletet, ezért hamarosan interneten, a Társulat honlapján is olvashatóvá vált.

Az OKGyK igazgatója - dr. Varga Lajosváci segédpüspök - és munkatársai az elmúlt években elvégezték a további öt dokumentum fordítását. A teljes dokumen-

tumgyűjtemény olvasható (pdf formátumban) az OKGyK honlapján (www.okgyk.hu), a két korábbi fordítás eredeti helyéről, a Szent István Társulat honlapjáról került bekötésre. Az OKGyK honlapján megtalálhatók a kapcsolatok a Vatikán angol, német, és olasz nyelvű honlapjain a teljes dokumentumgyűjteményre.

A dokumentumok, megjelenési sorrendben:

- A leendő papok képzése az egyház kulturális javai irányában tanúsított figyelemre (1992. Október 15.)
- Egyházi könyvtárak szerepe az egyház missziójában (1994. Március 19.)
- Az egyház és a szerzetescsaládok kulturális öröksége (1994. Április 10.)
- Az egyházi levéltárak szerepe a lelkipásztori életben (1997. Február 2.)
- Az egyházi kulturális javak leltározásának és katalógizálásának szükségessége és sürgőssége (1999. December 8.)
- Az egyházi múzeumok pasztorális szerepe (2001. Augusztus 15.)
- A megszentelt élet és az apostoli élet társasága intézményei kulturális javainak leírása: néhány gyakorlati iránymutatás (2006. Szeptember 15.)

A dokumentumok között találhatóak olyanok, amelyek kifejezetten a Katolikus Egyház struktúrájába illeszkednek (pl. a szerzetescsaládok kulturális örökségével, illetve a megszentelt élet és az apostoli élet társasága intézményei kulturális javaival kapcsolatosak), de a további dokumentumok (egyházi levéltárak, könyvtárak, muzeális gyűjtemények valamint a kulturális javak katalógizálása és leltáro-

zása) **hasznosak lehetnek valamennyi történelmi egyházban a kulturális javakkal tevékenykedő munkatársaknak is.**

Megemlítjük, hogy az Egyházi Tanítóhivatal szakrális művészettel kapcsolatos szöveges dokumentumai is megtalálhatók az OKGYK honlapján.

Végezetül felhívánk a figyelmet **„Az egyházi kulturális javak leltározásának és katalogizálásának szükségessége és sürgőssége”** című körlevél egyik lábjegyzetére:

„Az Egyházi Kulturális Javak Pápai Bizottsága első plenáris ülésének résztvevő-éhez szóló, 1995. október 12-i beszédében II. János Pál pápa a következőképpen határozza meg a „kulturális javak” fogal-

mát: „mindenekelőtt az Egyház küldetésének szolgálatába állított festészeti, szobrászati, építészeti, zeneművészeti és mozaik alkotások. Ezekhez járulnak még az egyházi könyvtárakban elhelyezett könyvek és az egyházi közösségek levéltáraiban őrzött történelmi dokumentumok. E fogalom körébe tartoznak végül a tömegkommunikációs eszközök által terjesztett vagy előállított irodalmi és színművészeti alkotások és filmek”. (*L'Osservatore Romano*, 1995. október 13., 5.). *Vö. Codex Iuris Canonici (=CIC) 1189. kánon.*

Az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ munkatársai

MOBILIZÁLT KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSOK

beszámoló a február 7-i szakmai napról

A K2 kísérleti műhely 2013. február 7-én tartotta idei első szakmai napját. **Bánkeszi Katalin** (Könyvtári Intézet) a bevezetőjében örömet fejezte ki amiatt, hogy a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával idén folytatódhat a másfél évvel ezelőtt megszakadt sorozat. A jelenlegi szakmai napot még három fogja követni áprilisban, júniusban és szeptemberben. Bánkeszi Katalin bemutatta az Országos Széchényi Könyvtár nemrég fejlesztett mobil honlapját.

A bevezető előadó **Balogh Zoltán** (Lufthansa, Budapesti Corvinus Egyetem) volt, aki bemutatta a napjainkban egyre szélesebb körben terjedő mobil eszközöket és a hozzájuk kapcsolódó platformokat, valamint technikai hátterüket.

Balogh Zoltán röviden kitért a fejlődés irányaira: a jövő egyértelműen az innovatív alkalmazások fejlesztésében rejlik (beszállókártya, vonatjegy, interaktív térkép). A fejlődés irányát mutatja, hogy az okostelefonok egyre nagyobb teljesítményűek, egyre több funkcióra alkalmasak. A vállalatok életében megjelent a „Bring Your Own Device” lehetőség, vagyis hogy a munkavállalók végezhesék a munkájukat a saját jól megszokott eszközeiken.

Bíró Szabolcs a könyvtári weboldalak mobiltelefonra történő optimalizálásáról tartott előadást. Tekintve, hogy dinamiku-

san növekvő területéről van szó, mindenképpen aktuális kérdés a honlap mobil eszközökre történő optimalizálása. A fejlesztés kétféle irányban történhet. A "Graceful Degradation" esetén először a PC-re készítjük el a tartalmat, amelyet elkezdünk úgy egyszerűsíteni, hogy egyre kisebb eszközön is kényelmes legyen a használata. A "Progressive Enhancement" ezzel szemben azt jelenti, hogy először

igen egyszerű kód-bázist készítünk, amelyre újabb rétegeket teszünk a gazdagabb vizuális megjelenítést igénylő PC használók számára. A mobil

honlap elkészítése alapvetően kétféle megközelítés mentén lehetséges. Vagy készítünk egy önálló mobil honlapot vagy egy olyan ún. responsive weboldalt, amely egyaránt kényelmesen használható PC-n, okostelefonon és táblagépen. A

fejlesztés során célszerű abból kiindulni, hogy az olvasóink, mely tartalmakat használják elsősorban. Ezek a tartalmak jól láthatóak, nagy gombokkal vannak ellátva, azért, hogy kicsi érintőképernyőn is problémamentesen lehessen őket kezelni. Ilyenkor jellemzően nem érhető el a teljes tartalom, viszont az egyszerű menüstruktúra miatt könnyen lehet tájékozódni a tartalmakban. Mindezekre jó példa és érdemes megtekinteni az OSZK okostelefonra optimalizált, önálló URL-en elérhető weboldalát (<http://m.oszk.hu>).

Földes László azt ismertette, hogy mire használják a Kossuth kiadónál a QR kódot. Konkrét példákön keresztül mutatta be, hogy egyes magazinokban, önéletrajzi műben, és útikönyvben a szöveges tartalom mellé QR kódokkal videókat (dokumentumfilmeket, szakácsműsorokat, városismertetőket stb.) kapcsolnak.

Bánki Zsolt, a Petőfi Irodalmi Múzeum, az MTA SZTAKI és a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem közös fejlesztésében létrejött Hajnali háztetők, Ottlik irodalmi séta projektet mutatta be. A közösen megálmodott okostelefonokra letölthető szoftver a GPS technológiára alapul,

egyedi vagy előre elkészített sétákat lehet vele készíteni. Az ember egyszer letölti a szoftvert és onnantól nincs internethez kötve, csak GPS kapcsolatra van szüksége. A szűk keresztmetszetet az akkumulátorkapacitás jelenti, illetve az, hogy az ember elfárad a 6 órás séta alatt. A séta a II. kerületi Mechwart ligetből indul és az V.

kerületben végződik. A projektben igyekeztek a kor hangulatát is visszaadni, így például az okostelefon képernyőjén nem a jelenlegi, hanem a korabeli Budapest térkép látható. A projekt lépés a múzeum részéről a felhasználó felé, igyekeznek korszerű módon közel vinni az irodalmat az olvasóhoz, bevezetni az olvasót a regény világába, amelyhez ezúttal ki lehet lépni az intézmény falai közül.

A rendezvény utolsó előadásában **Horváth Zoltánné** foglalta össze, hogy a könyvtárak hogyan használhatják a gyakorlatban a QR kódot.

Tóth Máté teljes cikke elérhető: <http://blog.konyvtar.hu/k2/>

Tóth Máté írása alapján készítette:
Tegzes Béla
Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára

Android

iOS

FEBRUÁRI „CORVINA MIKULÁS”

2012-ben - a hagyományokkal szakítva - az e-Corvina Kft. az éves beszámoló/tervező rendezvényét külön-külön tartotta a közművelődési-, felsőoktatási- és szakkönyvtáraknak. Az utóbbi kategóriába sorolta a Corvinát használó egyházi könyvtárakat. A rendezvénynek a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola adott helyszínt 2013. február 14-én.

Czoboly Miklós bevezetőjében elmondta, hogy idén nem csak arról szeretne beszélni, hogy milyen fejlesztéseik voltak, hanem főként a jövőbeli lehetőségekre koncentrálna. Meglátása szerint az egyházi könyvtárakról elmondható, hogy sok olyan lejárt szerzői joggal rendelkező tartalommal bíró dokumentum őrzői, amelyeknek a szolgáltatására igény volna. Ezek közzétételére javasolta az integrációt a könyvtárak között, amellyel egyesíteni lehetne az intézmények infrastruktúráját, erőforrásait és az olvasókört is. Így nemcsak anyagi előnyökhöz jutnának a könyvtárak, hanem az elvégzendő munka is kevesebb lenne. Czoboly Miklós buzdította a jelenlévőket az együtt gondolkodásra, annak áttekintésére, hogy hogyan lehetne megvalósítani egy efféle integrációt.

A továbbiakban a gyűjteménykezelés lehetőségeiről Fülöp Endre tartott előadást. A gyűjteményeknek három típusát különböztethetjük meg: ami MARC rekordba illeszthető, (pl. szociológiai gyűjtemény, hagyaték), ami nem illeszthető bele (pl. szakdolgozatok, vagy életrajzi adatok) és létezhetnek vegyes gyűjtemények (pl. helyismereti gyűjtemény: köny-

vek, életrajzok). A gyűjtemények kezelésének alapja és leglényesebb kérdése, hogy katalógusba kerüljön az adott gyűjtemény, vagy pl. egy képarchívum esetében a metaadatok mellett digitális

tartalmat is szeretnénk tárolni. Miután eldöntöttük, hogy „csak” katalógust vagy dokumentumtárat szeretnénk kialakítani, kezdhethetünk bele a gyűjtemények kialakításába. Mivel egy gyűjtemény bizonyos része tagja lehet más gyűjtemény(ek)nek, a rendkívül sokféle variáció miatt nehezen kivitelezhető a gyűjtemény adatainak fizikailag is külön történő tárolása, külön adatbázisok építése. Ezért a Corvina a logikai gyűjtemények megvalósítását támogatja, vagyis a címkézéssel, amelynek segítségével a dokumentumok bibliográfiai leírásaiba egy már használatban lévő mezőt – pl.: 598 – használhatunk, ez a mező tartalmazza, hogy mely gyűjtemény(ek)nek tagja az adott mű. Amikor valamely gyűjtemény tagjaira vagyunk kíváncsiak és a gyűjteményen belül kívánunk keresni, a keresőkérdéseinket - akár rejtett módon is - kiegészítjük a címkével, ami így azonnal szűkíti keresésünket.

A rövid ebédszünetet követően Fülöp Endre a Digitális Tudástár működését ismertette, már megvalósult példákkal illusztrálva, melyeken láthattuk, hogy már képeket (Budapest-képarchívum a FSZEK Budapest Gyűjteményének képei), filmeket (Líceum Televízió EKF, Eger) és hanganyagokat is közzé lehet tenni - digitálisan. Mindezt a szerzői jog védelmének betartásával. A dokumentumok szolgáltatására nagyon sok lehetőség

van a tudástárban: pl. csak az olvasóteremben elérhető, másolás, mentés nélkül, vagy akár engedélyezett a letöltése, a mentése és a hazavitel, a másolás, a terjesztés is. Ezen belül rugalmasan, széles skálán állítható be az olvasó hozzáférhetősége, jogosultsága. Mindezeket egy licence fájl garantálja. A már digitalizált fájlok a könyvtár webes katalógusában érhetők el. A még nem digitalizáltakra viszont igénylést adhat le az olvasó a Corvina katalógusán keresztül. A szkennelés is a programon keresztül történik. A Digitális Tudástár működéséről a Nyugat-magyarországi Egyetem Könyvtári rendszerének portálján tájékozódhat-

tunk (<http://tudastar.nyme.hu/hu/konyvtar>), ahol 11 féle különgyűjteményben kereshetünk egy felületen (pl.: értekezések, TDK-dolgozatok, publikációk, helyismereti gyűjtemény stb.).

Mivel a jelen lévő egyházi könyvtárak közül még senki nem épít Digitális Tudástárat, ezért az e-Corvina munkatársai felajánlották, hogy létrehoznak egy tesztelésre alkalmas dokumentumtárat, amely lehetőséget biztosít a program működésének megtekintésére. Reméljük, hogy sokan élnek ezzel a lehetőséggel.

Zsohovszky Márta – Tegzes Béla
Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára

KITÜNTETÉSEK A NEMZETI ÜNNEPEN

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere nemzeti ünnepünk alkalmából, március 14-én állami kitüntéseket adott át. A kitüntetettek között köszönhetjük **Tarján Máriát**, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hit-tudományi Kar Könyvtárának vezetőjét, aki a **Magyar Arany Érdemkereszt**

(**polgári tagozat**) kitüntetést vehette át. **Magyar Érdemrend Lovagkereszt (polgári tagozat)** kitüntetésben részesült **dr. Hegedűs András**, a Primási Levéltár igazgatója. A kollégáknak szeretettel gratulálunk, további munkájukra Isten áldását kérjük.

Tisztújító közgyűlésünkre és az azt követő konferenciára 2013. július 01. és 03. között várjuk a Kollégákat Pápára. A rendezvénynek a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei - Könyvtár ad helyet.

ÖRÖKZÖLD

Ebben a rovatban olyan írásokat adunk közre, amelyek ugyan nem napjainkban íródtak, de a könyvtáros szakma számára örökre aktuálisak maradnak.

A KÖNYVTÁRI DUPLUMOK ÉRTÉKESÍTÉSE

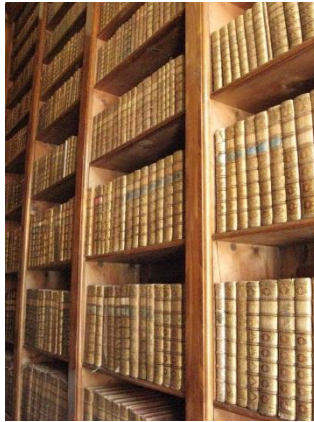
A fölös többpéldányok használatlanul drága férőhelyet bitorolnak s a könyvtár szempontjából természetlen kezelésük szinte több időt és munkát kíván, mint az állományban megtartandó egyes példányok kezelése. Mennyi időt és erélyt pazaroltunk rájuk duplumvoltuknak a katalógusunkból való megállapítása óta, a testvérpéldányaikkal való összehasonlítása, a duplumbélyegzővel való megjelölése, a nagy katalógusokból való kirekesztésük, külön duplumkatalógusba való vételük, értékelésük, külön elraktározásuk és számozásuk által, egészen addig, amíg értékesítésük, hasznosításuk — nem sikerül. Amíg az a legfőbb gondunk, hogy a könyvtár további gyarapodása számára férőhelyet biztosítsunk, ott állunk nyakunkon maradt duplumaink

színültig megtelt raktára előtt s azon gondolkodunk, mint tudnánk valamilyen erélyes intézkedéssel megszabadulni tőlük s helyüket visszaadni az élő s használt könyveknek?

Igen nehéz túladni rajtuk, mert legtöbbje vagy elavult, vagy csonka, vagy érdektelen. A könyvtárba többnyire ajándékként kerülnek, mint olyan könyvek, melyek korábbi tulajdonosuknak sem kellett már. A könyvtárnak védekeznie kell ellenük s ez a védelem kezdődjék avval, hogy

a könyvtár ne legyen köteles bármilyen ajándékot elfogadni. [...]

Nálunk, ahol a könyvtárak együttműködése még nincsen megszervezve, minden könyvtár külön-külön a maga módján bírkózik meg a többpéldányok problémájával. Megoldásának útjában sok akadály áll: a felelősségtől való rettegés és érzelmi akadályok. A könyvtáros szemében a könyv szentség; mindig a maximális érté-

kére gondol; hozzászóltok, hogy féltse a használótól, a kölcsönzőktől; elidegenítése, átengedése más tulajdonába, nyugtalanító felelősségérzetet kelt benne. A duplumok hasznosítására általában csak akkor szánja magát, ha erre a raktári férőhely teljes elfogyása kényszeríti. [...]

...mit csináljunk azokkal a duplumokkal, melyek ellenérték nélkül sem kel-

lenek senkinek? Azt hiszem, ilyenkor félre kell tenni minden érzélgősséget s el kell őket adni makulatúrának. Azokat a csonka, XIX. századeleji lexikonokat, hírlapszámokat, vagy a hasonlóképpen a legrosszabb papírra nyomtatott egyéb szemetet, mely még makulatúrának sem használható, el kell égetni.

Fitz József

Könyvtári Szemle (1) 1935. január 20.

9. szám p. 68-69.

A SZENVEDÉS, MINT ISTEN KINYILATKOZTATÁSA

Könyvismertető

A szenvedés, mint Isten kinyilatkoztatása : elmélkedések a szenvedésről / Johannes Eger ; [ford. Sipos Tamás]. - Budapest : Luther Kiadó, 2012.

Johannes Eger német evangélikus lelkész nevét többek között az 1934-ben megjelent *A te igéd egyházad oltalma* című prédikációs kötetből ismerjük, amelyben Eger mellett számos a 20. század meghatározó lelkészeinek egyházról szóló igehirdetéseit olvashatjuk.

A szerző a szenvedésről szóló 6 homíliát tartalmazó könyve 1914-ben jelent meg. Eredeti kiadása egy ritkaságnak mondható könyvecske, melyet családi vállalkozásként adtak ki Lipcsében mindössze néhány példányban. Ezek közül egy Sipos Tamáshoz került, aki mikor ráébredt mekkora ritkaságot tart a kezében, elhatározta, hogy lefordítja magyarra, és közre adja.

Johannes Eger a hat igehirdetés mindegyikében a szenvedés misztériumát járja körül: „Egész világunkat áthatja a másokért való szenvedés.” A szenvedés összekapcsol minden élőlényt a világon, hiszen a fájdalommal és elmúlással mindannyian szembesülünk. Ezért nem csupán az ember fontos. Eger már a 20. század elején felismerte a környezetvédelem fontosságát: Isten nem azt akarta, hogy a Földet értelmes emberhez méltatlan módon kizsákmányoljuk és pusztítsuk, hanem azt, hogy szeretetteljes gondoskodással uralkodjunk felette. Felismerte azt a pusztítást, melyet csakis az ember vihet véghez. Felismerte hiányosságunkat abban, hogy nem figyelünk környezetünkre, és rablógazdálkodást folytatunk az Isten által ránk ruházott hatalommal. Ugyanakkor természetesen nemcsak erre a tévedésünkre hívja fel a fi-

gyelmet, hanem sok minden másban is helyes utat mutat. Eger egyetemes törvényeket tanít a világ körforgásáról, Isten és ember kapcsolatáról, hit, lélek és test kérdéseiről.

Az evangélikus lelkész-teológus szerző a szenvedés misztériumát tárja fel: *"a szenvedésben, a kereszten Isten nem csupán jelen van, hanem a kinyilatkoztatásának, igazi valóságának és önleplezésének eseménye. Az együtt szenvedő Isten és a szenvedés támadásának kitett ember tekintetének találkozása képessé tesz a jelen körülményeinken való túltekintésre, hiszen a szabadítás, látásmódunk megváltozása, életünk teljességének tudata is a kereszt és a szenvedés ajándéka."*

Ezekről az ajándékokról olvashatunk ebben a könyvben, mely ugyan a 20. század elején íródott, mégis a modern embert is neveli embertársunk tiszteletére, környezettudatosságra és mértékletességre a világ javaival szemben. Mindezt személyesen és barátságosan teszi. Segíti az embereket abban, hogy hivatásukat a szenvedések ellenére méltón tudják vállalni.

Éppen ezért ajánlhatjuk ezt a könyvet mindazoknak, akik betegség vagy más okok miatt szenvednek, és azoknak a lelkeseknek, papoknak és lelkipásztori munkatársaknak, akik a munkájuk során a szenvedő emberrel találkoznak, és nekik segítséget, támaszt és vigasztalást nyújtanak.

Tegzes Béla
Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára

1. Örvendezetek, egek,
Ti is, földi seregek!
Mindnyájan örüljetek,
Vigan énekeljetek,
Mert Urunk feltámadott,
Nékünk életet adott.

2. Jézus él, mi is élünk,
A haláltól nem félünk,
Mert legyőzte a halált,
Örök váltságot talált
Isteni erejével,
Hathatós érdemével.

3. Nékünk megigazulást
És a bűnből gyógyulást,
Istennel békességet
És boldog reménységet
Nyert feltámadásával,
örök igazságával.

4. Előtted arcra esünk,
S kérünk, édes kezesünk:
Részeltess haláloznak
És feltámadásodnak
Drága érdemeiben,
Édes gyümölcseiben.

Református énekeskönyv 348.

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Lezárva: 2013. március 18.

Kiadja: Egyházi Könyvtárak Egyesülése **Szerkesztő:** Török Beáta
Tördelte: Tegzes Béla **E-mail:** biblio@sapientia.hu **Telefon:** 1-486-4421